

دکتر سید فرشاد علامه

متخصص داخلی، استادیار دانشگاه علوم پزشکی تهران

farshad125@yahoo.com

عوارض طبی مصرف مت‌آمفتامین

Medical Side Effects of Methamphetamine Abuse

← اثرات قلبی عروقی

تاکی کاردی و هایپر تانسسیون در مصرف کنندگان مت‌آمفتامین وجود دارد. ایسکمی قلبی، انفارکت قلبی، کاردیومیوپاتی، کلاپس ناگهانی قلبی عروقی ناشی از تخلیه‌ی نوروترانسمیترها، اسیدوز متابولیک و دهیدراتاسیون می‌تواند رخ دهد.

اختلالات دریچه‌ای ناشی از اثرات سرروتونریک و Dissection و پارگی آئورت ناشی از اثرات Vasospastic و هایپر تانسسیون آن است. تزریقات وریدی مت‌آمفتامین، خطر اندوکاردیت باکتریایی را بالا می‌برد.

← اثرات چشمی و دهانی

مت‌آمفتامین میدریاز مختصر و هایپر تروفی لثه ایجاد می‌کند.

← اثرات ریوی

افزایش ونتیلیسیون دقیقه‌ای و سرعت تنفس و حجم جاری در سوءمصرف مت‌آمفتامین ایجاد می‌شود. مت‌آمفتامین می‌تواند به صورت مستقیم باعث آسیب ریه شود و همچنین می‌تواند ادم ریه و فشار خون ریوی ایجاد کند. از دیگر موارد می‌توان به پنوموتوراکس، پنومومدیاستن، پنومونی، آسیب حاد ریه (Acute lung injury) و خونریزی ریوی اشاره کرد.

← اثرات گوارشی

مت‌آمفتامین باعث تهوع و اسهال ناشی از اثر سمپاتومیمتیک خود می‌شود. درد شدید شکمی بدون تناسب با معاینه‌ی فیزیکی، می‌تواند نشانه‌ی ایسکمی روده ناشی از مت‌آمفتامین باشد.

← اثرات زینکولوزیک

در میان افراد باردار، نارسایی جفت، خونریزی و پارگی جفت گزارش شده است.

← اثرات پوستی

سوختگی شیمیایی یا حرارتی ناشی از مصرف دارو، سلولیت و آبسه در محل تزریق و خارش پوستی در مصرف کنندگان دیده می‌شود.

← اثرات نورولوژیک

حرکات کره‌ای شکل (Chorei form)، ایسکمی، انفارکت یا خونریزی مغزی و تشنج می‌تواند رخ دهد.

← اثرات روان پزشکی

دلیریوم، آژیتاسیون، شک و بدبینی، سایکوز، توهم، هذیان، افکار خود کشی، اختلالات خلقی و اضطراب، از آثار روان پزشکی مت‌آمفتامین است.

مت‌آمفتامین با نام‌های مختلف مانند شیشه و کریستال موجود است و مکانیسم اثر آن به صورت آزادسازی مخلوطی از مونوآمین‌هایی مانند دوپامین، سرروتونین و نوراپی نفرین است. مت‌آمفتامین یک آمین سمپاتومیمتیک است که اثرات تحریکی، یوفوریک و توهم‌زا دارد. اولین بار در سال ۱۸۹۳ شناخته شد و در درمان آسم و احتقان بینی مورد استفاده قرار می‌گرفت. همچنین در درمان ADHD (Attention deficit with hyperactivity disorder) مورد استفاده است. این ماده بعد از حشیش در سراسر جهان دومین ماده‌ای است که مورد سوءمصرف قرار می‌گیرد. این ماده به صورت‌های مختلف تدخینی، تزریقی و خوراکی استفاده می‌شود. به گفته‌ی مصرف کنندگان، مصرف این ماده باعث یوفوریا و کاهش خستگی می‌شود و اثرات مضر آن به صورت سردرد، اختلال تمرکز، کاهش اشتها، درد شکم، استفراغ یا اسهال، اختلال خواب، رفتار پارانوئید یا خشن و سایکوز است. همچنین سوءمصرف مزمن مت‌آمفتامین باعث پوسیدگی شدید دندان می‌شود. مسمومیت شدید و کشنده‌ی مت‌آمفتامین می‌تواند باعث افزایش فشار خون، آریتمی قلبی، نارسایی قلبی، خونریزی ساب آراکنوئید، سکنه‌ی مغزی ایسکمیک، خونریزی داخلی مغزی، تشنج یا کوما شود. این طور به نظر می‌رسد که اثر یوفوریک (سرخوشی) مت‌آمفتامین به واسطه‌ی دوپامین و سیستم مزولیمبیک است؛ در حالی که اثرات قلبی عروقی به واسطه‌ی نوراپی نفرین است. با انجام مطالعات تصویر برداری مغزی مشخص شده است که سوءمصرف مزمن این ماده باعث آسیب نورونی در مناطق فرونتال و عقده‌های قاعده‌ای می‌شود. درمان افزایش مصرف مت‌آمفتامین علامتی است. فشار خون بالا به نیتروپروساید یا آنتاگونیست‌های α پاسخ می‌دهد. آژیتاسیون با سداتیوها کم می‌شود.

MDMA (3, 4, methylene dioxy methamphetamine) یا اکستازی از مشتقات مت‌آمفتامین است که معمولاً به صورت خوراکی استفاده می‌شود. اثر آن ۳-۶ ساعت باقی می‌ماند و علاوه بر اثرات مشابه مت‌آمفتامینی، باعث هایپر ترمی و توهم‌های واضح می‌شود. در مطالعات اخیر مشخص شده است که MDMA باعث اختلال شناختی و حافظه می‌گردد و مختصری علائم ترک بعد از قطع استفاده رخ می‌دهد. تشخیص مصرف مت‌آمفتامین باید در هر فرد مراجعه‌کننده با علائم تعریق زیاد، هایپر تانسسیون، تاکی کاردی، آژیتاسیون شدید و سایکوز، در نظر گرفته شود. توجه خاص باید به ضربان قلب و دمای بدن بیمار معطوف شود. از جمله سایر علائم مهم که در این بیماران دیده می‌شود تاکی پنه، رابدومیولیز، تشنج، اسیدوز متابولیک، هایپر ترمی و کلاپس قلبی - عروقی است. علائم پیشگویی‌کننده‌ی مرگ عبارتند از کوما، شوک، دمای بیش از 39°C ، نارسایی حاد کلیه، اسیدوز متابولیک و هایپر کالمی ($5/5 - 5/6$).

مصرف کنندگان مت‌آمفتامین دچار سوء تغذیه هستند و ممکن است خشونت‌های شدید یا بیش از حد داشته باشند. حال به بررسی اثرات مت‌آمفتامین بر سیستم‌های مختلف بدن می‌پردازیم: